

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 8.12.2008
KOM(2008) 819 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

**Handlingsplan for organdonation og -transplantation (2009-2015): styrket samarbejde
mellem medlemslandene**

{KOM(2008) 818 endelig}
{SEK(2008) 2956}
{SEK(2008) 2957}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Handlingsplan for organdonation og -transplantation (2009-2015): styrket samarbejde mellem medlemslandene

1. INDLEDNING

Den 31. maj 2007 vedtog Kommissionen en meddelelse om organdonation og -transplantation¹. Meddelelsen og den medfølgende konsekvensanalyse² indeholder en række forslag til foranstaltninger på fællesskabsplan og i medlemsstatsregi, der skal bidrage til at øge antallet af organdonorer i hele EU og garantere kvalitet og sikkerhed i disse procedurer.

Der foreslås i meddelelsen en tostrengt indsatsmekanisme: en handlingsplan, der udvider den aktive koordinering og det aktive samarbejde mellem medlemsstaterne imellem, suppleret af et retligt instrument indeholdende de grundlæggende principper for kvalitet og sikkerhed.

Efter vedtagelsen af denne første meddelelse indledte Kommissionen en række høringer af nationale eksperter og nøgleaktører, idet man satte fokus på kvalitets- og sikkerhedskrav i forbindelse med donation og transplantation af menneskelige organer samt prioriterede nøgleområder for den foreslåede handlingsplan. På grundlag af høringsprocessen kunne Kommissionen fastlægge 10 prioriterede foranstaltninger, inddelt i tre grupper svarende til følgende udfordringer:

- Forøgelse af antallet af organer, der stilles til rådighed
- Fremme af effektive og tilgængelige transplantationssystemer
- Forbedring af kvalitet og sikkerhed.

2. STYRKET SAMARBEJDE OM ORGANDONATION OG -TRANSPLANTATION

Traktatens artikel 152, stk. 4, litra a), giver Fællesskabet mulighed for at vedtage harmoniseringsforanstaltninger for at sikre kvaliteten og sikkerheden af organer. Af samme artikel (artikel 152, stk. 2) fremgår det ligeledes, at Fællesskabets indsats skal supplere medlemsstaternes politikker til forbedring af folkesundheden. Fællesskabet skal fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne på de områder, der er omhandlet i nævnte artikel, og om nødvendigt støtte deres indsats. Medlemsstaterne skal i denne forbindelse i kontakt med Kommissionen samordne deres politikker og programmer. Kommissionen kan i nær kontakt med medlemsstaterne tage ethvert initiativ, der er hensigtsmæssigt eller nødvendigt for at fremme denne samordning.

¹ SEK(2007) 704 - SEK(2007) 705.

² Konsekvensanalyse som bilag til meddelelsen fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om organdonation og -transplantation: EU's politikforanstaltninger (http://ec.europa.eu/health/ph_threats/human_substance/documents/organs_impact_en.pdf).

Navnlig inden for organdonation og -transplantation er potentialet for udveksling af erfaringer og ekspertise medlemsstaterne imellem enormt. Denne handlingsplan har til formål at styrke samarbejdet mellem medlemsstaterne via indkredsning og udvikling af fælles mål og retningslinjer, fælles indikatorer og benchmarks, regelmæssig rapportering samt kortlægning og udveksling af eksempler på bedste praksis.

Foranstaltninger på fællesskabsplan vil supplere medlemsstaternes indsats for at forbedre kvaliteten af og sikkerheden ved organdonation og -transplantation, komme problemet med organmangel til livs og skabe mere effektive transplantationssystemer. Kommissionen vil yde bistand til medlemsstaterne under anvendelse af de relevante fællesskabsinstrumenter, deriblandt først og fremmest sundhedsprogrammet for 2008-2013.

3. PRIORITEREDE FORANSTALTNINGER VEDRØRENDE ORGANDONATION OG -TRANSPLANTATION

Kommissionen har i de senere år inden for rammerne af forskellige fællesskabsprogrammer ydet en betydelig indsats for at støtte initiativer på organtransplantationsområdet. Der er medfinansieret en lang række projekter³, som er blevet udmøntet i en betydelig mængde information og viden. Det er meget vigtigt, at arbejdet fortsættes og om nødvendigt udvides under de eksisterende programmer, idet ikke blot medlemsstaterne, men også andre relevante aktører skal inddrages.

Efter at have samlet den information, viden og ekspertise, der er opbygget inden for organdonation og -transplantation, har Kommissionen kunnet opstille en detaljeret liste over prioriterede foranstaltninger. Disse mål og prioriterede foranstaltninger behandles i relation til ovenfor nævnte tre udfordringer. I handlingsplanen er hver enkelt prioriteret foranstaltning så inddelt i flere forskellige foranstaltninger, jf. bilag.

Den enkelte medlemsstat beslutter, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at nå de relevante mål; disse vil indgå i landets "nationale prioriterede foranstaltninger" - et sæt foranstaltninger, der skal anvendes som en platform for drøftelser, udveksling af ekspertise og kortlægning af eksempler på bedste praksis inden for rammerne af denne handlingsplan. De nationale prioriterede foranstaltninger bør være landespecifikke og skræddersyet til forholdene i den enkelte medlemsstat.

3.1. Prioriterede foranstaltninger til forøgelse af antallet af organer, der stilles til rådighed

I samtlige medlemsstater overstiger efterspørgslen efter organer i dag antallet af organer, der er til rådighed, og efterspørgslen stiger hurtigere end antallet af donerede organer. Over 56 000 patienter i EU venter i dag på en egnet organdonor⁴.

Praksis og resultater varierer meget fra medlemsstat til medlemsstat. Udveksling af oplysninger og eksempler på bedste praksis vil hjælpe lande, hvor man har få organer til rådighed, til at øge antallet af disponible organer. F.eks. har man i Italien med stort held gennemført elementer i den spanske model for at øge antallet af donerede organer, hvilket

³ Projekterne er beskrevet i konsekvensanalysen, der er knyttet som bilag til denne meddelelse.

⁴ Europarådet (2007).

viser, at det er muligt at øge dette antal væsentligt og at fastholde det ved at ændre tilrettelæggelsen af organdonationer og -udtagelse.

3.1.1. *Fuld udnyttelse af nekrodonationspotential*

Forbedringer i den komplicerede proces fra identificering af en donor til transplantation af et organ har vist sig at have stor indflydelse på antallet af donerede organer⁵. Nogle medlemsstaters succes med at øge antallet af organer, der stilles til rådighed, har generelt kunnet tilskrives den måde, de har tilrettelagt processen på, hvilket viser, at nogle måder at tilrettelægge organdonationsprocessen på kan være mere velegnede til at opnå flere donerede organer end andre⁶. Et effektivt kombineret system for identificering og indkredsning af organdonorer samt udtagning af organer er blevet udpeget som en nøgleforudsætning for at kunne øge antallet af organer fra døde donorer (nekrodonationer). I den forbindelse er det vigtigste skridt i retning af optimale organdonationstal og forbedrede donordetektionsresultater at sikre, at der er en central donationsansvarlig til stede på hospitalsniveau (en transplantations/donor-koordinator), hvis hovedansvarsområde det er at udvikle et proaktivt donordetektionsprogram⁷.

Medlemsstaterne bør derfor i deres nationale prioriterede foranstaltninger tilstræbe at indarbejde en målsætning om gradvist at udnævne **transplantations/donor-koordinatorer (prioriteret foranstaltning 1)** på alle hospitaler, hvor der er potentiale for donation af organer. Kommissionen kunne spille en koordinations- og overvågningsrolle i denne sammenhæng; medlemsstaterne bør med dette for øje tilskyndes til at rapportere til Kommissionen, hvor mange hospitaler der har udnævnt en transplantations/donor-koordinator. Med udgangspunkt i dette hovedmål skal handlingsplanen være et redskab til at få fastsat internationalt anerkendte standarder for transplantations/donor-koordinatorprogrammer i handlingsplanens kommende år og til at gennemføre effektive uddannelsesprogrammer for transplantations/donor-koordinatorerne⁸. Senere i forløbet bør Kommissionen og medlemsstaterne arbejde på i EU-regi eller på internationalt plan at få fastlagt akkrediteringsordninger for transplantations/donor-koordinatorer.

Lige så vigtigt er det at fremme **kvalitetsforbedringsprogrammer for organdonation (prioriteret foranstaltning 2)** på alle hospitaler, hvor der er potentiale for donation af organer. Disse programmer består først og fremmest i selvevaluering af hele organdonationsprocessen⁹ i overensstemmelse med det enkelte hospitals og det nationale sundhedssystems særlige karakteristika. Programmerne vil gøre det muligt at sammenholde resultater og derigennem indkredse de områder, hvor der er behov for forbedringer. Det vil af samme grund også være hensigtsmæssigt at fremme adgang til og uddannelse i en særlig metodologi for disse kvalitetsforbedringsprogrammer.

3.1.2. *Donationer fra levende donorer som supplement til nekrodonationer*

Donationer fra levende donorer er som et supplement til nekrodonation et reelt alternativ i bestræbelserne på at tilvejebringe flere disponible organer til transplantation. Medlemsstaterne bør derfor udnytte handlingsplanen til at **fremme udveksling af eksempler**

⁵ Jf. bl.a. Roels et al. (2002) og Simini (2000).

⁶ ALLIANCE-O (2007b).

⁷ Europarådets anbefaling (Rec(2005)11) om rollen for og uddannelse af fagfolk med ansvar for organdonation.

⁸ ETPOD.

⁹ Europarådets anbefaling (Rec(2006)16) om kvalitetsforbedringsprogrammer for organdonation.

på bedste praksis med hensyn til programmer vedrørende donation fra levende donorer (prioriteret foranstaltning 3).

Handlingsplanen sigter derfor mod at fremme programmer vedrørende altruistisk donation og udvikling af praksis for registrering af levende donorer med henblik på vurdering og beskyttelse af disses sikkerhed.

Kommissionen vil hjælpe med at udvikle hensigtsmæssige redskaber til at lette indsamlingen af de relevante oplysninger om medicinske, psykologiske, økonomiske og sociale konsekvenser af donation fra levende donorer - på såvel kort som lang sigt. Disse oplysninger burde, sammen med udveksling medlemsstaterne imellem af eksempler på bedste praksis med hensyn til programmer vedrørende donation fra levende donorer, bidrage til at få udviklet evidensbaserede retningslinjer og konsensusdokumenter og få gennemført initiativer vedrørende udvælgelse, evaluering og opfølgning af levende donorer. Der bør oprettes registre over levende donorer med henblik på at lette overvågning og opfølgning. Alle disse foranstaltninger skal være i overensstemmelse med den eksisterende EF-lovramme for beskyttelse af personoplysninger, som først og fremmest udgøres af databeskyttelsesdirektivet (95/46/EF).

3.1.3. Øget offentlig opmærksomhed

Den store succes, der er opnået med den spanske model, har vist, at store investeringer i offentlige oplysningskampagner ikke altid giver de forventede resultater. Der skal sættes særlig fokus på de oplysninger, der gives til medierne: Der bør informeres systematisk og grundigt om organdonation og -transplantation via mediaforetagender. Forskere har fremhævet, at udnyttelsen af massemedierne i Spanien i spørgsmålet om organdonation i meget stor udstrækning har medvirket til at skabe en positiv stemning i samfundet med hensyn til organdonation og -transplantation¹⁰.

Det er bevist, at der er en tydelig positiv sammenhæng mellem det at have drøftet donation med familien og villigheden i praksis til at donere organer. Eftersom offentlighedens viden og mening spiller en meget vigtig rolle i indsatsen for at øge antallet af organdonationer, bør løbende oplysningsvirksomhed være et væsentligt led i enhver medlemsstats kommunikationsstrategi på dette område. Folk bør opfordres til at tale om organdonation og fortælle deres pårørende, hvilke ønsker de har. Tilsyneladende har kun 41 % af EU-borgerne drøftet organdonation i familien¹¹.

Der er således behov for at **forbedre sundhedspersoners og patientstøttegruppers viden og kommunikative færdigheder på organtransplantationsområdet (prioriteret foranstaltning 4)**. Oplysningskampagner bør omfatte information om de rettigheder, borgere og patienter har med hensyn til organdonation og -transplantation i de forskellige medlemsstater. Kommissionen kan yde et aktivt bidrag ved at hjælpe medlemsstaterne med at indsamle de relevante oplysninger.

Borgernes mobilitet understreger desuden behovet for at **gøre det lettere at finde frem til organdonorer i hele EU og lette donation på tværs af grænserne i EU (prioriteret foranstaltning 5)**. Kommissionen vil hjælpe medlemsstaterne med at udvikle donordetektionssystemer.

¹⁰ Matesanz og Miranda (2002). Jf. også Matesanz og Miranda (1996).

¹¹ Eurobarometer-undersøgelse 2006.

3.2. Prioriterede foranstaltninger til fremme af effektive og tilgængelige transplantationssystemer

Selv blandt EU-lande med veludviklede sundheds- og organtransplantationstjenester er der stadig væsentlige indbyrdes forskelle på organdonation og -transplantationsaktiviteten. Det er tydeligt, at visse organisatoriske modeller giver bedre resultater end andre. Følgelig opfordres der med handlingsplanen til gennemførelse af initiativer til kortlægning af de mest effektive systemer, udveksling af erfaringer og fremme af bedste praksis i overensstemmelse med lokale forhold.

3.2.1. Støtte og vejledning til transplantationssystemerne

Medlemsstaterne opfordres med handlingsplanen til at gøre deres transplantationssystemer mere effektive (**prioriteret foranstaltning 6**). De vil i dette øjemed udvikle deres egne nationale prioriterede foranstaltninger i 2009. Disse vil danne grundlag for en overordnet evaluering af medlemsstaternes resultater med hensyn til at nå førnævnte fælles mål.

Medlemsstaterne bør derefter, i tæt samarbejde med Kommissionen, arbejde på at opstille et sæt fælles indikatorer for overvågning af organpolitikken og fastlægge en metode til evaluering af potentialet i hver enkelt medlemsstat. Der skal vedtages fælles definitioner af både termer og metodologi, der gør det muligt at evaluere transplantationssystemernes resultater. Kommissionen vil bistå medlemsstaterne med at nå dette mål, navnlig ved at udstede ad hoc-henstillinger på grundlag af regelmæssig rapportering. Med handlingsplanen tilskyndes medlemsstaterne desuden til at fremme projektpartnerskaber (twinning) og peer review-programmer, der bør indgå som led i en proces med frivillig, gensidig læring. Peer reviews bør omfatte en grundig gennemgang af eksisterende politikker, programmer eller institutionelle ordninger, der er blevet identificeret som god praksis i de forskellige medlemsstaters nationale prioriterede foranstaltninger. Dette kunne vise sig at være et nyttigt redskab for medlemsstaterne i arbejdet med at udforme og gennemføre mere effektive politikker.

3.2.2. Udveksling af organer medlemsstaterne imellem

Det er allerede almindelig praksis at udveksle organer medlemsstaterne imellem. Der er imidlertid væsentlig forskel på, hvor mange organer der udveksles på tværs af grænserne mellem medlemsstater, der har oprettet instanser og fastsat bestemmelser for international udveksling af organer, som f.eks. Eurotransplant og Scandiatransplant, og mellem de øvrige medlemsstater. Deltagerne i Eurotransplant-området udveksler indbyrdes omkring 20 % af det samlede antal organer, der transplanteres hvert år (ca. 3 300 organer), mens kun 2 % af organerne forlader eller sendes til Eurotransplant-området. Medlemsstater, der ikke er omfattet af sådanne omfattende udvekslingsaftaler, udveksler langt færre organer, men der er potentiale for at øge antallet, hvis der indgås bilaterale aftaler¹².

Af disse forskelle på udvekslingstallene kan det udledes, at man stadig ikke udnytter mulighederne for udveksling af organer fuldt ud. Udveksles der ikke organer medlemsstaterne imellem, vil recipienter med behov for et sjældent match have meget begrænsede muligheder for at finde et organ, samtidig med at donorer ikke vil komme i betragtning, fordi der ikke på ventelisterne findes en kompatibel recipient. Dette er navnlig relevant for patienter, der er

¹² F.eks. er Italiens udveksling af organer med Grækenland og Slovakiet steget, efter at Italien for nylig indgik bilaterale aftaler med disse lande (jf. IGE (2007)).

vanskelige at behandle (pædiatriske patienter, akutte patienter eller patienter med hypersensitivitet, som kræver en meget specifik matchning), og i mindre medlemsstater generelt. Handlingsplanen sigter således mod etablering af et system eller en struktur for **udveksling af organer til akutte patienter og patienter, der er vanskelige at behandle (prioriteret foranstaltning 8)**. Der kunne udvikles et it-redskab til støtte for denne foranstaltning med vejledning fra Kommissionen og med EF-finansiering. Kommissionen vil tillige bistå medlemsstaterne med udviklingen af et velstruktureret system for udveksling af overskydende organer mellem landene.

3.2.3. EU-dækkende aftaler om transplantationsmedicinske spørgsmål

Der lægges med handlingsplanen stor vægt på **EU-dækkende aftaler om forskellige transplantationsmedicinske spørgsmål (prioriteret foranstaltning 7)**. En samarbejdsmetode er den ideelle ramme for at drøfte emner af fælles interesse og udtænke fælles løsninger og overvågningsmekanismer. F.eks. rådes medlemsstaterne til at indgå sådanne EU-dækkende aftaler om behandling af alle transplantationsmedicinske spørgsmål vedrørende patienter, der ikke kommer fra EU.

Denne samarbejdsmetode forekommer at være særlig velegnet til at få indkredset de væsentligste udfordringer i indsatsen for at øge patienternes mobilitet, især i grænseområder og mindre medlemsstater. Det anbefales med handlingsplanen, at der indgås EU-dækkende aftaler med henblik på at håndtere de grundlæggende regler for patientmobilitet internt i EU for så vidt angår transplantation i overensstemmelse med princippet om fri bevægelighed for modtagere af tjenesteydelser, jf. EF-traktaten og fællesskabslovgivningen. Disse aftaler vil lette de relevante procedurer i praksis og løse eventuelle problemer vedrørende ligebehandling i transplantationssystemerne.

Der er også behov for at fremme en fælles forståelse af prioriteringerne og strategierne for fremtidige forskningsprogrammer vedrørende organ donation og -transplantation. Det kunne overvejes at oprette et fællesskabsnetværk for transplantationsforskning inden for rammerne af en EU-dækkende aftale med fælles prioriteringer og mål.

3.2.4. Ulovlig handel med organer

En af de potentielle konsekvenser af knapheden på organer er den ulovlige handel med menneskelige organer. Denne handel kan sættes i forbindelse med menneskehandel, der udføres med henblik på fjernelse af organer, hvilket er en alvorlig overtrædelse af grundlæggende rettigheder og frem for alt en krænkelse af enkeltpersoners menneskelige værdighed og fysiske integritet. Det er organiserede kriminelle grupper, der står bag denne handel. Disse grupper opsporer og fjerner organer fra donorer i udviklingslandene og videregiver dem til recipienter i EU.

Der er almindelig enighed om, at den mest effektive måde at bekæmpe ulovlig handel med organer på ideelt set er at øge antallet af organer, der stilles til rådighed, men i mellemtiden opfordres medlemsstaterne med handlingsplanen til at indgå EU-dækkende aftaler om overvågning af omfanget af handelen med organer i EU. Mangelen på dokumentation om dette problem betyder, at sådanne aftaler vil hjælpe medlemsstaterne til - gennem aktivt samarbejde og udveksling af oplysninger - at undersøge og, på et senere stadie, få fastlagt de bedste metoder til at overvåge den ulovlige handel med organer.

Samtidig vil Kommissionen på sin side fortsætte samarbejdet med andre internationale organisationer, såsom Europarådet og Verdenssundhedsorganisationen, om at bekæmpe den ulovlige handel med organer.

3.3. Prioriterede foranstaltninger til forbedring af kvalitet og sikkerhed

Det er meningen, at disse foranstaltninger skal supplere den EF-lovramme, der omtales i Kommissionens meddelelse om organdonation og -transplantation¹³. Det kommende lovinstrument vil omhandle de principper, der er nødvendige for at fastlægge grundrammer for kvalitet og sikkerhed i hele EU, herunder f.eks. oprettelse af nationale kompetente myndigheder og andre relevante strukturer.

3.3.1. Forbedring af opfølgningsprocedurer og registre

Det er hensigten, at handlingsplanen skal supplere denne lovramme via kompilering af oplysninger i **registre, der letter post-evaluering af transplantationsresultaterne (prioriteret foranstaltning 9)**, hvilket igen vil virke befordrende for udvikling af god medicinsk praksis for organdonation og -transplantation. Post-evaluering af transplantationsresultater under anvendelse af fælles definitioner af termer og metodologi, som foreslået med handlingsplanen, kunne medvirke til at fremme brugen af EU-dækkende registre, hvor det er nødvendigt, i overensstemmelse med den eksisterende EF-lovramme for beskyttelse af personoplysninger, som først og fremmest udgøres af databeskyttelsesdirektivet (95/46/EF), eller til at fastlægge en metode til sammenholdelse af resultaterne fra de eksisterende registre for organmodtageropfølgning efter transplantation.

Med henblik på at øge antallet af disponible organer til transplantation bør det også overvejes at bruge "alternative potentielle donorer" (donorer, der ud fra et medicinsk synspunkt kun kan komme i betragtning til særlige recipienter og under særlige omstændigheder). Eftersom det i praksis ikke er muligt at fastsætte sikkerhedsgrænser på grundlag af de begrænsede erfaringer, der er offentliggjort, anbefales det med handlingsplanen at anvende fælles definitioner af termer og metodologi, som skal bruges til at fastsætte acceptable risikoniveauer i forbindelse med anvendelse af alternative potentielle donorer. Kompileringen af oplysninger vil dermed lette arbejdet med at fastsætte acceptable risikoniveauer i forbindelse med anvendelse af alternative potentielle donorer.

Disse foranstaltninger vil i sidste instans være til støtte for medlemsstaterne i arbejdet med at udvikle og fremme god medicinsk praksis for organdonation og -transplantation på grundlag af de resultater, der opnås.

3.3.2. Fælles godkendelsessystem

Handlingsplanen har også til formål at udvikle en metodologi, der kan understøtte EF-lovrammen med henblik på medlemsstaternes godkendelse af programmer for organdonation, -udtagning og -transplantation. Dette kunne, på lang sigt, bidrage til at få opbygget et **fælles system for godkendelse af programmer for donation/udtagning og transplantation af organer (prioriteret foranstaltning 10)** på EU-plan og være til støtte for ekspertisecentrene.

13

4. KONKLUSIONER OG OPFØLGNING

I denne handlingsplan er der identificeret 10 prioriterede foranstaltninger, som skal gøre det nemmere for medlemsstaterne at tackle udfordringerne på organdonations- og transplantationsområdet. Planen vil bidrage til at styrke samarbejdet mellem medlemsstaterne imellem og fremme udveksling af eksempler på bedste praksis som et af strategiens nøgleelementer.

Denne samarbejdsproces skal tage udgangspunkt i fastsættelse og udvikling af fælles mål og retningslinjer, fælles kvantitative og kvalitative indikatorer og benchmarks samt kortlægning og udveksling af eksempler på bedste praksis.

På grundlag af disse foranstaltninger fastlægger medlemsstaterne deres egne nationale prioriterede foranstaltninger. Handlingsplanen vil danne grundlag for en overordnet evaluering af medlemsstaternes resultater med hensyn til at nå førnævnte fælles mål. Der vil blive foretaget en midtvejsevaluering af foranstaltningerne (midtvejsevaluering 2012), hvor effekten af denne handlingsplan vurderes.

BILAG I: FORESLÅEDE FORANSTALTNINGER

UDFORDRING 1: FORØGELSE AF ANTALLET AF ORGANER, DER STILLES TIL RÅDIGHED	
MÅL 1	
MEDLEMSSTATERNE SKAL UDNYTTE POTENTIALET FOR NEKRODONATIONER FULDT UD	
Prioriteret foranstaltning 1: Fremme af funktionen som transplantations/donor-koordinator på alle hospitaler, hvor der er potentiale for donation af organer	
Foranstaltning 1.1 - Indarbejdelse i de nationale prioriterede foranstaltninger af en målsætning om gradvist at udnævne transplantations/donor-koordinatorer på hospitalerne. Fastlæggelse af indikatorer for overvågning af denne foranstaltning	Aktør: medlemsstaterne Europa-Kommissionen koordinerer og overvåger
Foranstaltning 1.2 - Fremme af fastsættelse af internationalt anerkendte standarder for transplantations/donor-koordinatorprogrammer	Aktør: Europa-Kommissionen
Foranstaltning 1.3 - Fremme af gennemførelse af effektive uddannelsesprogrammer for transplantations/donor-koordinatorer	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen
Foranstaltning 1.4 - Fremme af fastlæggelse af nationale eller internationale akkrediteringsordninger for transplantations/donor-koordinatorer	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen
Prioriteret foranstaltning 2: Fremme af kvalitetsforbedringsprogrammer på alle hospitaler, hvor der er potentiale for donation af organer	
Foranstaltning 2.1 - Indarbejdelse i de nationale prioriterede foranstaltninger af en målsætning om gradvist at indføre kvalitetsforbedringsprogrammer på hospitalerne. Fastlæggelse af indikatorer for overvågning af denne foranstaltning	Aktør: medlemsstaterne Europa-Kommissionen koordinerer og overvåger
Foranstaltning 2.2 - Fremme af adgang til og uddannelse i en særlig metodologi for kvalitetsforbedringsprogrammer	Aktør: medlemsstaterne Europa-Kommissionen koordinerer og overvåger

MÅL 2 MEDLEMSSTATERNE SKAL FREMME PROGRAMMER VEDRØRENDE DONATION FRA LEVENDE DONORER I OVERENSSTEMMELSE MED BEDSTE PRAKSIS	
Prioriteret foranstaltning 3: Udveksling med de øvrige medlemsstater af eksempler på bedste praksis med hensyn til programmer vedrørende donation fra levende donorer: Støtte til føring af registre over levende donorer	
Foranstaltning 3.1 - Indarbejdelse i de nationale prioriterede foranstaltninger af fremme af programmer vedrørende altruistisk donation for levende donorer med indbyggede sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af levende donorer og forebyggelse af ulovlig handel med organer	Aktør: medlemsstaterne Europa-Kommissionen koordinerer og overvåger
Foranstaltning 3.2 - Fremme af oprettelse af registre over levende donorer med henblik på evaluering og beskyttelse af disses sundhed og sikkerhed	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen
MÅL 3 FORBEDRING AF OFFENTLIGHEDENS VIDEN OM ORGANDONATION	
Prioriteret foranstaltning 4: Forbedring af sundhedspersoners og patientstøttegruppers viden og kommunikative færdigheder på organtransplantationsområdet	
Foranstaltning 4.1 - Indarbejdelse i de nationale prioriterede foranstaltninger af hensyntagen til massemediernes store betydning og behovet for at forbedre informationen af offentligheden om disse spørgsmål	Aktør: medlemsstaterne Europa-Kommissionen koordinerer og overvåger
Foranstaltning 4.2 - Fremme af uddannelsesprogrammer, der henvender sig til sundhedspersoner og patientstøttegrupper, vedrørende kommunikative færdigheder på organtransplantationsområdet	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen
Foranstaltning 4.3 - Afholdelse af regelmæssige møder i nationalt regi (kompetente myndigheder) med journalister og opinionsdannere samt håndtering af negativ omtale i medierne	Aktør: medlemsstaterne Europa-Kommissionen koordinerer og overvåger

Prioriteret foranstaltning 5: Fremme af arbejdet med at finde frem til organdonorer i hele EU og lette donationer på tværs af grænserne i EU	
Foranstaltning 5.1 - Indsamling og formidling af oplysninger om borgernes rettigheder for så vidt angår organdonation i hele EU	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen
Foranstaltning 5.2 - Udvikling af mekanismer, der gør det lettere at finde frem til donorer på tværs af grænserne	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen
UDFORDRING 2: FREMME AF EFFEKTIVE OG TILGÆNGELIGE TRANSPLANTATIONSSYSTEMER	
MÅL 4	
STØTTE OG VEJLEDNING TIL TRANSPLANTATIONSSYSTEMERNE MED HENBLIK PÅ AT GØRE DISSE MERE EFFEKTIVE OG TILGÆNGELIGE	
Prioriteret foranstaltning 6: Styrkelse af de organisatoriske modeller for organdonation og -transplantation i EU's medlemsstater	
Foranstaltning 6.1 - Indarbejdelse i de nationale prioriterede foranstaltninger af ekspertudvalgets ad hoc-henstillinger til medlemsstaterne på grundlag af regelmæssig rapportering	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen
Foranstaltning 6.2 - Fremme af twinningprojekter og peer reviews	Aktør: Europa-Kommissionen
Foranstaltning 6.3 - Vurdering af mulighederne for anvendelse af strukturfondene og andre fællesskabsinstrumenter til udvikling af transplantationssystemer	Aktør: Europa-Kommissionen
Foranstaltning 6.4 - Fremme af netværk af ekspertisecentre	Aktør: Europa-Kommissionen

Prioriteret foranstaltning 7: Fremme af EU-dækkende aftaler om transplantationsmedicinske spørgsmål		
Foranstaltning 7.1 - EU-dækkende aftale om de grundlæggende regler for patientmobilitet og transplantation internt i EU i overensstemmelse fællesskabslovgivningen	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen	
Foranstaltning 7.2 - EU-dækkende aftale om alle transplantationsmedicinske spørgsmål vedrørende patienter, der ikke kommer fra EU	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen	
Foranstaltning 7.3 - EU-dækkende aftale om overvågning af ulovlig handel med organer	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen	
Foranstaltning 7.4 - EU-dækkende aftale om fælles prioriteringer og strategier for fremtidige forskningsprogrammer	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen	
Prioriteret foranstaltning 8: Fremme af udvekslingen af organer mellem nationale myndigheder		
Foranstaltning 8.1 - Evaluering af procedurerne for tilbud om overskydende organer til andre lande	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen	
Foranstaltning 8.2 - Indførelse af procedurer for udveksling af organer til akutte patienter og patienter, der er vanskelige at behandle	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen	
Foranstaltning 8.3 - Udvikling af it-redskaber til støtte for førnævnte foranstaltninger	Aktør: medlemsstaterne + Europa-Kommissionen	
UDFORDRING 3: FORBEDRING AF KVALITET OG SIKKERHED.		
MÅL 5		
FORBEDRING AF KVALITETEN OG SIKKERHEDEN VED ORGANDONATION OG -TRANSPLANTATION		
Prioriteret foranstaltning 9: Post-evaluering af transplantationsresultaterne		
Foranstaltning 9.1 - Fastlæggelse af fælles definitioner af termer og metodologi for evaluering af transplantationsresultater	Aktør: Europa-Kommissionen	
Foranstaltning 9.2 - Oprettelse af et register eller et registernetværk til opfølgning for	Aktør: medlemsstaterne +	

organmodtagere	Europa-Kommissionen
Foranstaltning 9.3 - Fremme af fastlæggelse af fælles definitioner af termer og metodologi, som skal bruges til at fastsætte acceptable risikoniveauer i forbindelse med anvendelse af alternative potentielle donorer	Aktør: Europa-Kommissionen
Foranstaltning 9.3 - Udvikling og fremme af god medicinsk praksis for organdonation og -transplantation på grundlag af de resultater, der opnås, herunder brug af alternative potentielle donorer	Aktør: Europa-Kommissionen
Prioriteret foranstaltning 10: Fremme af et fælles system for godkendelse af programmer for donation/udtagning og transplantation af organer	